

MAAHANMUUTTAJIEN SAAMAT TOIMEENTULOTUET

TILASTORAPORTTI MAAHANMUUTTAJILLE MAKSETUISTA TUISTA
VERRATTUNA KANTAVÄESTÖÖN

Samuli Salminen

Ainoa kattava ja laajaan ja luotettavaan rekisteriaineistoon perustuva tutkimus maahanmuuttajien saamista toimeentulotuista

1. Tutkimus on kattava, sillä se käsittää kaikki maahanmuuttajien saamat toimeentulotuet vuosina 2007–2018. Lisäksi näitä tilastotietoja käsitellään eritellysti muun muassa maahanmuuttajien syntymävaltion mukaan.
2. Tutkimus kattaa kaikki toimeentulotuen muodot: perustoimeentulotuen sekä harkinnanvaraiset täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen.
3. Tutkimusaineistoon sisältyy lisäksi kymmeniä tuhansia kantaväestön henkilöitä koskeva satunnaisotos vertailuväestönä maahanmuuttajiin.
4. Tilastotulokset tulevat suoraan Tilastokeskuksen kokoamasta ja ylläpitämästä laajasta rekisteriaineistoista, jonka taustalla ovat:
 - (a) THL:n kokoama *toimeentulotukirekisteri*.
 - (b) Kelan rekisteritiedot saaduista perustoimeentulotuista vuodesta 2017 lähtien.
 - (c) Tilastokeskuksen *FOLK perustieto* -tutkimusrekisteriaineisto (taustatiedot henkilöistä, mm. ikä, sukupuoli).

Yhteenveto keskeisimmistä tuloksista

Kokonaissummat ja osuudet pääkaupunkiseudun kaikista tuista (raportin luku 10.1):

- Maahanmuuttajat saivat vuonna 2018 noin 200 miljoonaa euroa toimeentulotukia, mikä on noin 25 %:ia kaikista Suomessa maksetuista toimeentulotuista.
- Koko Suomen väestölle maksettujen toimeentulotukien kokonaissumman nousu vuosina 2013–2018 (749 miljoonasta 804 miljoonaan) johtuu maahanmuuttajille maksettujen tukien kokonaissumman noususta.
- Kantaväestölle maksettujen vuosittaisten kokonaissummien taso on pysynyt samansuuruisena eli noin 600 miljoonassa eurossa vuosina 2013–2018.
- Vuonna 2018 pääkaupunkiseudun kaikista maksetuista toimeentulotuista noin 40 %:ia meni maahanmuuttajille. Tämä osuus lähes kaksinkertaistui vuosina 2007–2018, ja tämä kaksinkertaistuminen johtuu (lähes) täysin Lähi-Idästä tulleista maahanmuuttajista.

Toimeentulotukea saavien prosenttiosuoksissa ja keskimäärin saaduissa tuissa on valtavat erot eri ryhmien välillä (raportin luku 10.2):

- Pakolaismaissa (Somalia, Irak, Afganistan, Syyria) syntyneistä 18–64-vuotiaista **60–70 %:ia** sai jotain toimeentulotuen muotoa vuonna 2017. Suurin osuus vuonna 2017 oli Somaliassa syntyneillä: 67,5 %:ia sai toimeentulotukea.
- Kantaväestöllä osuus on ollut vuosittain noin 7 %:ia.
- Somaliassa, Irakissa, Syyriassa ja Afganistanissa syntyneillä saatujen toimeentulotukien keskiarvot yhteensä olivat vuonna 2017 **yli 2 300 euroa per henkilö**. Korkein keskiarvo oli Syyriassa syntyneillä vuonna 2017: 3 190 euroa/henkilö/vuosi.
- Kantaväestön osalta keskiarvosumma on vuosina 2012–2017 pysynyt 180–200 eurossa/henkilö/vuosi.
- Pakolaismaiden todella korkeat luvut erityisesti vuonna 2017 selittynevät osittain sekä perustoimeentulotuen maksamisen siirtymisellä Kelaan sekä vuonna 2015–2016 tulleilla turvapaikanhakijoilla.

Kaikkien maahanmuuttajaryhmien keskimäärin saadut toimeentulotuet nousevat kantaväestöön verrattuna maassaoloajan kasvaessa (luku 10.3):

- Analyysissa huomioidaan erot havaintojen ikä-, sukupuoli- ja kalenterivuosisirakenteissa.
- Kaikkien maahanmuuttajien keskimäärin saamat tuet yhteensä kasvavat noin 5-kertaisiksi kantaväestöön nähden 20 vuoden maassaoloajan jälkeen.
- Pakolaismailla (erityisesti Irak ja Somalia) keskimääräinen toimeentulotuki on 20 vuoden maassaoloajan jälkeen **yli 15-kertainen** verrattuna kantaväestöön.
- Syntymäalueista ainoastaan Itä-Aasiassa syntyneillä tuet ovat pienempiä kuin kantaväestöllä 20 maassaolovuoden jälkeen.
- Kaikilla muilla syntymäalueittain määritellyillä maahanmuuttajaryhmillä saadut keskimääräiset toimeentulotuet ovat siis kantaväestöä suurempia 20 maassaolovuoden jälkeen.

Suomessa syntyneet maahanmuuttajien lapset eli 2. maahanmuuttajasukupolvi (luku 10.4):

- Kaikkien suurimpien maahanmuuttajaryhmien lapset saavat tukia enemmän kuin samanikäiset kantaväestön nuoret, monessa ryhmässä jopa moninkertaisesti.
- **Tämä viittaa siihen, että "kotoutumista" ei tapahdu toisessaakaan maahanmuuttajasukupolvessa – vaikka nämä henkilöt ovat syntyneet Suomessa.**
- Suurin yksittäinen luku on Somalia-taustaisilla 19-vuotiailla: heistä **75 %:ia** on saanut toimeentulotukea vuosittain. Kantaväestön samanikäisillä osuus on noin 13–14 %:ia.
- Sama toistuu, jos tarkastellaan vain harkinnanvaraisia toimeentulotukia: Kaikissa isoissa maahanmuuttajaryhmissä 2. sukupolvi saa harkinnanvaraisia tukia jopa moninkertaisesti samanikäiseen kantaväestöön verrattuna.
- Korkein yksittäinen luku on Somalia-taustaisilla 19-vuotiailla: heistä **yli 30 %:ia on saanut harkinnanvaraista toimeentulotukea** vuosittain. Kantaväestön samanikäisillä osuus on ollut noin 5 %:ia.

Tulosten suhde muihin tutkimuksiin

- Toimeentulotuen saantia koskien ei ole olemassa mitään vastaavanlaista kattavaa ja laajoihin viranomaisrekistereihin perustuvaa tutkimusta.
- Raportin liitteessä C käydään kuitenkin läpi tuloksia pohjoismaisista rekisteriaineistoihin perustuvista tutkimuksista, jotka käsittelevät humanitaaristen maahanmuuttajien saamia sosiaalietuuksia yleensä.
- Tutkimusten tulosten perusteella: **humanitaaristen maahanmuuttajien sosiaaliturvan käyttö laskee 5—10 ensimmäisen maassaolovuoden aikana, mutta sen jälkeen jää korkealle tasolle verrattuna kantaväestöön ja alkaa jopa nousta jälleen.**
- Suomen Perustan julkisen talouden *toteutuneita* nettovaikutuksia käsittelevän tutkimuksen (2015) mukaan **Irakissa ja Somaliassa syntyneiden nettovaikutukset ovat keskimäärin noin -20 000e/-henkilö/vuosi** (s. 180). Tämän raportin tulosten perusteella **toimeentulotuet muodostavat noin 10 prosenttia tästä.**
- Suomen Perustan tutkimuksen (2019) tulosten mukaan näissä maissa syntyneiden maahanmuuttajien elinkaarivaikutusten odotusarvot ovat jopa **-1 miljoona euroa per henkilö** – varsinkin jos lasten elinkaarivaikutukset huomioidaan.
- **Yli 15-kertaiset keskimääräiset toimeentulotuet 20 maassaolovuoden jälkeen – sekä 2. sukupolven saamat keskimäärin moninkertaiset tuet verrattuna kantaväestöön – valottavat sitä, mistä tämä odotusarvoltaan miinus miljoona euroa osaltaan syntyy.**

SUOMEN PERUSTA -AJATUSPAJAN JULKAISUJA

Miten euroalue kehitty? (2013)

Euro vai ei? – Eurokriisi ja Suomen vaihtoehdot (2013)

Kunnat kuntoon! – Puheenvuoroja kuntien ongelmista ja mahdollisuuksista (2014)

Kohti parempaa Eurooppaa (2014)

Suomen talous ja talouspolitiikan linja – Miten Suomi saadaan uudelleen nousuun? (2014)

Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu – Suomenkielisten näkökulma kielipolitiikkaan (2014)

Venäjä: uhka vai mahdollisuus? – Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta (2014)

Kansankodin kuolinvuoteella – Ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto (2015)

Liberaalin dilemma – Monikulttuurisuus ja vapaa yhteiskunta (2015)

Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous – Osa 1: Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot (2015)

Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media (2015)

Siirtolaiskriisi – puheenvuoroja muuttoliikkeen syistä ja seurauksista (2015)

Onko Euro pelastettavissa? – EMU:n kehittämissuositusten arviointia ja Suomen linja (2016)

Turvallisuus uhattuna – maahanmuutto, turvallisuustilanne ja kansalaispartiot (2016)

Kansainvälinen pakolaisinstituutio ja valtioiden mahdollisuudet – imagon suojelusta rajojen suojeluun (2016)

Epäneutraali sukupuolikirja – puheenvuoroja sukupuolikysymyksistä (2016)

Integraatio vastatulessa – kuinka Brexit ja Trump-ilmio haastavat globalisaation ja federalismin (2016)

ME – ajatuksia perussuomalaisuudesta (2016)

Maahanmuutto – talouden ongelma vai ongelmien ratkaisu? (2017)

Mitä maahanmuutto maksaa? - katsaus maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksiin (2017)

Tuleeko Amerikasta jälleen suuri? - mitä Donald Trump on saanut aikaan ensimmäisenä vuotenaan Yhdysvaltojen presidenttinä (2018)

Maahanmuutto - kriitikon käsikirja (2018)

Syteen tai soiteen - sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusesityksen kritiikki (2018)

Veroja, velkaa ja kaverikapitalismia - näkökulmia Suomen talouden ongelmista ja mahdollisuuksista (2018)

Kuinka kalliiksi halpatyövoima tulee? - Ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinta, työmarkkinat ja julkinen talous (2018)

Loppu halpatyövoiman maahantuonnille (2019)

Humanitaarisen auttamisen reformi (2019)

Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous – Osa 2: Elinkaarivaikutukset (2019)

Ympäristörealistin käsikirja (2019)

Maahanmuuttajien saamat toimeentulotuet – Tilastoraportti maahanmuuttajille maksetuista tuista verrattuna kantäväestöön (2020)